

Posudek diplomové práce Zlaty Žahourkové „Případová studie nástrojů prosazování rovných příležitostí žen a mužů ve společnosti RWE CZ

Práce Zlaty Žahourkové je doufám první z řady prací, které se zaměří na reálné prosazování genderové rovnosti v rámci české podnikatelské sféry, protože podobné práce v českém kontextu chybí, ačkoliv mohou mít nezanedbatelný teoretický ale i praktický význam. Zlata se k tomuto tématu dostala po delším hledání, kdy začala jako má svěřenkyně, poté přešla ke kolegyni a našla si zcela nové téma, aby se nakonec vrátila zpátky ke mně. Tato cesta tam a zase zpátky pochopitelně prodloužila dobu mezi ukončením kurzů a obhajobou diplomové práce, ale také vedla k jistému časovému presu, do kterého se Zlata dostala, což je na práci při bližším pohledu patrné. Z hlediska procesního, tedy toho, jak Zlata výzkum realizovala a jak přistupovala k diplomovému projektu, jsou zde jisté rezervy, protože celkově vždy patřila k lepším studentkám.

Po formální stránce konstatuji, že text je členěn přehledně a logicky. Poměrně chvatné editování však vedlo k celé řadě nedotažeností. Při finalizování v textu například zůstaly podkapitoly, které jsou z hlediska tématu okrajové či redundantní. Zde mám na mysli například podkapitoly věnované řešení genderové nerovnosti na úrovni státu (2.2.1. – 2.2.1.4.). Podobně se daly dohromady spojit podkapitoly 2.3. Řešení genderové nerovnosti na úrovni organizací a podniků a 2.4. Oblasti a nástroje prosazování genderové rovnosti v rámci organizace, které podle názvů pojednávají stejnou problematiku, tedy kromě prvních čtyř odstavců podkapitoly 2.3., které by spíše patřily do podkapitoly 2.1.

Na vrub závěrečné editace jdou i chybějící úvodní odstavce za nadpisy 2. Teoretická část či 2.1. Genderová nerovnost pracovního trhu (a na dalších místech) a závěrečný odstavec za teoretickou částí. V úvodních odstavcích většinou stručně seznamujeme čtenáře s obsahem následujících kapitol a v závěrečných stručně shrneme, o co v dané části šlo, aby byl text uživatelsky přívětivější.

Jisté rezervy jsou i v odkazování, kdy například již na samém počátku teoretické části autorka předkládá řadu tvrzení, která nejsou podložena zdroji („Československý pracovní trh se však vyznačoval výraznou vertikální segregací z hlediska pohlaví a finanční odměna žen byla v porovnání vůči mužským platům podstatně nižší. Ženy byly stále považovány za primárně zodpovědné za péči o chod domácnosti a díky tomu byla jejich kariéra a profesní role vnímány jako sekundární vůči jejich roli pečovatelky vystupující v nevýdělečné soukromé sféře.“). Je však možné, že jde jen o neobratnost při odkazování a autorka zde čerpá z Fodora či ze Sokačové, které cituje vzápětí. Když však chceme parafrázovat více myšlenek z jednoho zdroje, dáváme odkaz až na konec odstavce a za tečku.

Podobná omluva však neplatí pro definice základních pojmů, jako je diskriminace v odměňování z důvodu pohlaví. Silně pochybuji, že je z autorčiny hlavy.

Jinou věcí je nekonzistentnost odkazování. Například v předposledním odstavci na straně 18 je odkaz k parafrázi až za tečkou a navíc má tvar odkazu za citací, tj. zahrnuje číslo stránky. Stejná forma odkazu je použita i v následujícím odstavci, který pokračuje na následující stránce, kde je zase citace bez odkazu, pokud jím tedy nemá být odkaz na Sokačovou na konci odstavce? Ale nekonzistencí je celá řada.

Všechny grafy by měly být pojmenovány a mělo by být jasné, na základě čeho jsou sestaveny či odkud jsou přebrány (graf č. 2).

V práci se také lze setkat s řadou překlepů či „přebývajících“ slov (např. str. 15, poslední odstavec, kde jsou hned dva; str. 19, předposlední odstavec „...v průběhu čerpání rodičovské dovolené má ženy 63 % žen zájem pracovat“ atd.). Na straně 31 je část posledního odstavce bez zřejmého důvodu v kurzívě. Také moc nerozumím, proč je v podkapitole 2.4. celá řada vět či sousloví podtrhaná. V podtrhávání nevidím žádný systém.

Teoretická část nabízí standardní vhled do problematiky pracovního trhu z genderové perspektivy a pokrývá relevantní témata. Někdy však nerozumím rozporu mezi kritičností autorky a následným reprodukováním věcí, které kritizuje. Na straně 16 například správně kritizuje Český statistický úřad za zkreslování statistik o GPG, aby následně prezentovala jeho nejzásadnější zjištění v mediánech platů místo v průměrech a podobně postupuje i v dalších odstavcích. Přitom ze statistik ČSÚ lze správné hodnoty GPG snadno dopočítat.

Bohužel také nerozumím některým formulacím jako například: „Přestože ženy a muži v určitém procentuálním poměru společně nevykonávají v určitých oblastech a na určitých stupních vedení stejnou práci, jsou podle statistických měření jsou odměňování odlišně. Dochází tak k diskriminaci v odměňování z důvodu pohlaví“ (str. 15).

Po přečtení finální verze práce s jistým odstupem musím konstatovat, že nejslabší podkapitolou teoretické části je 2.4. Oblasti a nástroje prosazování genderové rovnosti v rámci organizace. Přestože jsme se ji snažili se Zlatkou nějak uspořádat a zlidštit, stále působí poněkud nepřehledně a její přečtení vyžaduje velkou vůli a soustředění. Škoda že nebylo více času si s její strukturou více pohrát.

V úvodu Empirické části jsou stručně představeny použité metody i přístup využívající formát případové studie. K metodám snad lze poznamenat, že není úplně přesné tvrdit, že byla využita kritická diskursivní analýza, neboť ta má jistá pravidla a postupy, byť je přední představitelé tohoto metodologického přístupu pojímají různě. Znalost KDA Zlatě spíše přinesla jisté zcitlivění, pokud jde o odhalování různých významů a podtextů, které lze ve zdánlivě neutrálních úředních dokumentech odhalit.

Samotná analýza přináší dobrý popis aktivit RWE CZ cílených na prosazování genderové rovnosti a celou řadu zajímavých vhladů a analytických postřehů. Celkově ji považuji za nejlepší část práce. Zlata se zde nerozpakuje využít i sémiotickou analýzu a obecně prokazuje dobré analytické schopnosti. Nicméně zhodnocení této části ponechám radši na oponentce, protože mám od ní, stejně jako od celé práce, coby vedoucí práce v jistém smyslu malý kritický odstup.

Celkově se přikláním k hodnocení na úrovni velmi dobře.

Ing. Petr Pavlík, Ph.D.
vedoucí práce

12. 10. 2012